Malmö 1500 talet

Jörgen Kocks hus

Jörgen Kocks hus är det mest imponerande byggnadskomplexet från Malmös äldre historia. De ståtliga tegelmurarna symboliserar inte enbart 1500-talets Malmöhistoria utan också en stor portion dansk rikshistoria.

Text Wikipedia

Jörgen Kocks Hus

Jörgen Kocks hus är det mest imponerande byggnadskomplexet från Malmös äldre historia. De ståtliga tegelmurarna symboliserar inte enbart 1500-talets Malmöhistoria utan också en stor portion dansk rikshistoria.
Jörgen Kock omtalas som myntmästare för hela Danmark år 1518. Han bodde vid denna tid på Myntergården i Malmö, föregångaren till det nuvarande Malmöhus. 1522 inköpte han en fastighet mitt i Malmö av Sorö kloster. Denna fastighet låg strategiskt vid korsningen av den stora huvudgatan ”Den lange adelgatan” och stredet som ledde ner till hamnporten och Malmös viktiga skeppsbrygga. Åren 1522-1524 uppförde han sitt alltjämt till stora delar existerande palats. Så mäktig var Jörgen att han efter 1525 förlade Danmarks mynttillverkning till sin egen gård. Detta kunde han göra då stora delar av kvarteret söder om bostadsbyggnaderna ingick i hans tomt.

Jörgen Kocks hus är det mest imponerande byggnadskomplexet från Malmös äldre historia. De ståtliga tegelmurarna symboliserar inte enbart 1500-talets Malmöhistoria utan också en stor portion dansk rikshistoria.

Bottenvåningen i den ursprungliga Jörgen Kocks gård.

Av den forna gården återstår i dag tre byggnader.
1) Jörgen Kock och hans hustru Citze bodde i den ståtliga hörnbyggnaden.
2) Till denna hör den mindre salslängan mot Stortorget. Här i Stortorgslängans bottenvåning fanns Jörgens banklokal (den för bankverksamheten så viktiga växlingslokalen) och i ovanvåningen hans privata festsal.
3) Längan utmed Västergatan var ursprungligen uppförd som ett radhus i två våningar, en hyreslänga med tre bostäder. Den östra lägenheten intill hörnhuset ingick i Jörgen Kocks privata bostad. Ovanvåningen och den övre våningen i längan mot Stortorget nyttjades som bostad för Jörgen Kock och hans hustru, Citze Kortzdatter van Nuland. Bottenvåningen utgjorde en kanslivåning. Längs Västergatan finns tre bevarade bodar som utformats som radhus. Dessa var troligen tjänstebostäder för högre tjänstemän vid myntverket.

Ytterligare fyra eller fem liknande bodar har funnits längs nuvarande Stortorget.

Jörgen Kock omtalas som myntmästare för hela Danmark år 1518. Han bodde vid denna tid på Myntergården i Malmö, föregångaren till det nuvarande Malmöhus. 1522 inköpte han en fastighet mitt i Malmö av Sorö kloster. Denna fastighet låg strategiskt vid korsningen av den stora huvudgatan ”Den lange adelgatan” och stredet som ledde ner till hamnporten och Malmös viktiga skeppsbrygga. Åren 1522-1524 uppförde han sitt alltjämt till stora delar existerande palats. Så mäktig var Jörgen att han efter 1525 förlade Danmarks mynttillverkning till sin egen gård. Detta kunde han göra då stora delar av kvarteret söder om bostadsbyggnaderna ingick i hans tomt. Av den forna gården återstår i dag tre byggnader. Själv bodde Jörgen och hans hustru Citze i den ståtliga hörnbyggnaden. Till denna hör den mindre salslängan mot Stortorget.

Här fanns i bottenvåningen Jörgens banklokal och i ovanvåningen hans privata festsal. Längan utmed Västergatan var ursprungligen uppförd som ett radhus i två våningar, en hyreslänga med tre bostäder. Den östra lägenheten intill hörnhuset ingick i Jörgens privata bostad. Samtliga byggnader har kryssvälvda källare.

Hörnbyggnaden ståtar med en mängd utsmyckningsdetaljer, merparten i dag dock kopior. Originalen finns bevarade på Malmö museum. I hörnet ses Jungfru Maria stående på månskäran, bärande Jesusbarnet. Sockeln är daterad 1525. Samma årtal finns över en av vindsluckorna. Över en annan lucka ses Jörgens och Citzes vapensköldar. Liknande sköldar finns hos de två lejon som står på gavelns sidotinnar.

I augusti 1524 bodde Gustav Vasa under en vecka i huset. I ovanvåningen finns alltjämt ursprungliga väggmålningarna i det forna sovrummet delvis bevarade. Dessa har en helt annan karaktär än övriga väggmålningar i huset varför man misstänker att de kan ha utförts av en tysk mästare med anledning av den svenske kungens besök. Ett bevarat motiv visar ett palats där kung David blickar ut över sin trädgård där den nakna Bathseba badar. Bilden av Bathseba har dock senare huggits bort. Både i bottenvåning såväl som i ovanvåning finns fragment efter andra färgrika väggmålningar i en stil som antyder en mera lokal målares verksamhet. Väggarna har täckts av blad- och växtrankor ur vilka olika figurer står fram. I bottenvåningens banklokal ses en pipare och en trumslagare över dörren, flankerad av två dansande björnar och en papegoja. Här finns också Jörgen Kocks och hans hustru Citzes vapensköldar. Jörgen blev adlad i januari 1526 varför vapnen anger en bakre gräns för målningarnas datering. I salslängans ovanvåning finns fragment efter en samtida väggmålning bestående av kvaderplock, återgivna i perspektiv. Här finns också ett litet fragment av ett manshuvud i vars skägg en råtta sitter. Malmöforskaren Einar Bager har velat koppla denna scen till det samtida brukade talesättet: ”Råtta bygger bo i lat mans skägg”.

I denna sal förvaras dessutom Jörgen Kocks originalporträtt. Detta är målat på pannå och har försetts med en samtida text i översättning: ”Jörgen Kock 1531. Hans ålder 44 år.” Att privatpersoner avbildades vid denna tid var något mycket unikt och visar Jörgen Kocks stora makt. Porträttet har alltid funnits i huset sedan 1500-talet. En färg- och röntgenanalys har visat att hans skägg är senare påmålat vilket skett troligtvis under hans levnadstid.

Senare ägare

Gården kom efter Jörgens död 1556 att ägas av olika adliga familjer. Fru Tale Ulfstand blev delägare 1595, Holger Jensen Ulfstand 1604, Karen Thott ca 1610, 1624 fru Sofie Ulfstand änka efter Claus Podebusk och senare fru Margrete Ahlefeldt. På 1650-talet ägs gården av slottsskrivaren Rasmus Andersen. Denne deltog i den misslyckade kuppen 1658 när man försökte återta Malmö till den danske kungen. Han leddes senare ut på Stortorget för att halshuggas men efter det att några av hans medskyldiga förlorat huvudena benådades han på schavotten.

Kockska gården den första av Malmös 1500-tals gårdar som restaurerades
1963 köptes gården av Kockums Mekaniska Verkstads AB, som överlät den till personalföreningen Jörgen Kocks hus. 1965 igångsattes ett omfattande restaureringsarbete som berörde hela byggnadskomplexet och som syftade till att återföra byggnadskomplexet till sitt 1500-tals utseende. Vissa partier fick byggas om helt, bland annat gällde det källarvalven, som delvis förstörts under senare ombyggnader och som nu kunde återställas. Senare tiders pålagda putslager togs bort så att de konstfullt murade fasaderna åter blev synliga.

Frans Henrik Kockums porträtt.

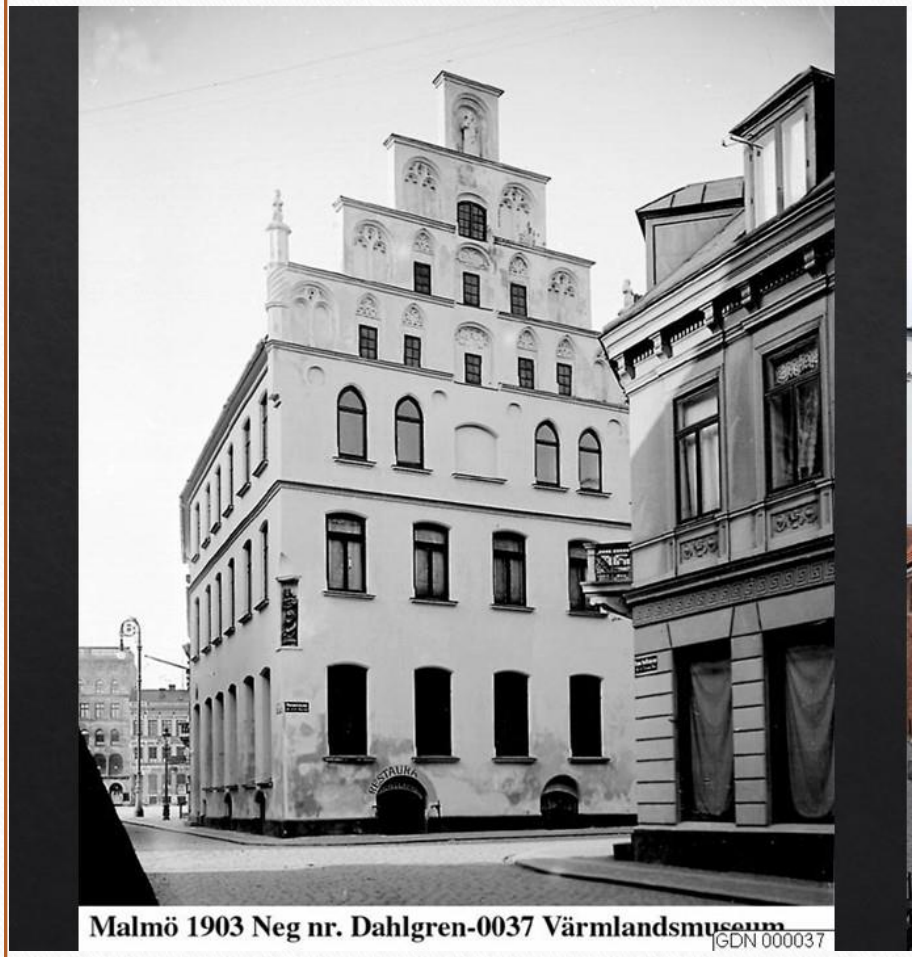
Malmö 1903 Neg nr. Dahlgren-0037 Värmlandsmuseum
GDN 000037

1925

https://sv.wikipedia.org/wiki/J%C3%B6rgen_Kocks_hus#/media/Fil:J%C3%B6rgen_Kocks_hus4.jpg

Bottenvåningens banklokal.

Gustav Vasas sängkammare

Text wikipedia/bildspel Anders Dernback

Jörgen Kock

Westfalen sköld

Jörgen Kock

Jörgen Kock, född 1487 i Westfalen, död 1556, var en framgångsrik borgmästare och myntmästare i Malmö. Under Kocks ledning kom Malmö att uppleva en storhetstid. Jörgen kom troligtvis från Westfahlen i Tyskland eftersom samtida krönikörer kallar honom för "vestphalus". Första gången han omtalas i Danmark är i Malmö 1517. Året därpå blir han kung Kristian II:s myntmästare på Malmöhus då han efterträdde den förre myntmästaren Dines Blicher. Han var gift med Citze Kortsdatter som tidigare varit gift med den rike köpmannen Walter Kniphof i Köpenhamn. Han blev därigenom styvfar till Claus Kniphof.

Hur mycket mynt levererades

Bevarade räkenskaper visar att Jörgen under perioden påsken 1518 till april 1523 levererat slagna mynt till ett värde av över en halv miljon mark. I juni 1520 var Jörgen personligen på det av Kristian II intagna slottet Tre Kronor i Stockholm och fick mottaga en betydande mängd indrivet silver. Den sista myntningen 1523 på nära 42.000 mark gick till kungen som tog med dessa på sin landsflykt för att köpa en legohär som skulle hjälpa honom att återta Danmark. Samma år blev han också borgmästare i Malmö och lovade att hålla staden för kungens räkning.

Belägring av Malmö

Kungens fiender under ledning av hans farbror Fredrik I belägrade under en lång tid Malmö och till slut, i början av **1524**, fick Jörgen kapitulera. Han fick behålla sin borgmästaretitel och även myntningsverksamheten. Den nye kungen fick själv låna 1.500 mark av Jörgen vilket givetvis var en bra affär för borgmästaren.I augusti kom Gustav Vasa till Malmö för att under en vecka fredsförhandla med danskar och tyskar. Kungen bodde då hemma hos Jörgen. Han uppskattade sin värd så mycket att Jörgen, när Gustav Vasas förstfödde son Erik skulle döpas, var en av faddrarna. Den 15 augusti 1526 adlades Jörgen Kock av danske kungen.

Storhetstid i Malmö

Under Kocks driftiga ledning kom Malmö att uppleva en verklig storhetstid. Kock tillät lutherska predikanter att predika i Malmö och staden blev därigenom under slutet av 1520-talet en av de viktiga platserna för den lutherska reformationsrörelsen i Danmark. Han inlät sig i vittfamnande planer att i anslutning till Lübeck hävda borgerskapet intressen och få Malmö och Köpenhamn upphöjda till ett slags fria riksstäder.

1533 dog den danske kungen Fredrik 1…

1533 dog den danske kungen Fredrik I. Protestanterna i landet fruktade att katolicismen skulle återinföras och Köpenhamn och Malmö inledde därför ett samarbete. Man tog också kontakt med den lybske borgmästaren Jürgen Wullenwever och detta blev upptakten till ett tre år långt inbördeskrig i Danmark, Grevefejden. Till en början såg det lovande ut, men i januari 1535 vände sig lyckan. När Kock i spetsen för borgarfanor från Malmö och Landskrona drog mot adelns och svenskarnas förenade trupper vid Helsingborg, led han ett förintande nederlag och undkom själv med knapp nöd. På våren belägrades Malmö, och Kock tvingades innan Malmö kapitulerade att ge sig över till Köpenhamn. Till slut kapitulerade även Köpenhamn. För att inte bli avrättad tvingades Jörgen att falla på knä på landsvägen utanför staden framför den nye kungen Kristian III.

1533 dog Fredrik I

Fredrik I, hertig av Holstein och kung av Danmark, född 7 oktober 1471, död 10 april 1533, andre son till Kristian I av Oldenburg och Danmark, och Dorotea av Brandenburg.

Fredrik erhöll 1482 den gottorpska delen av hertigdömena men gjorde senare anspråk på andra delar av riket och låg i långvarig tvist om detta med sin bror Hans och hans son Kristian II. När det stora upporet i Jylland utbröt mot Kristian II blev Fredrik utropad till kung och kröntes 7 augusti 1524. Hans makt inskränktes betydligt genom löften till de adelsmän som stött honom. I stället blev det riksrådet som fick mest att säga till om i riket, endast i hertigdömena hade Fredrik större inflytande.

Han donerade en förmögenhet

Jörgen Kock vann snabbt kungens gunst men avsattes som borgmästare. Redan 1537 lyckades han återfå sin stora konfiskerade förmögenhet då han genom att ge kungen 12.000 mark till befästandet av Malmöhus vann dennes förtroende. 1540 återinsattes han som borgmästare och behöll detta ämbete till sin död.

Innan sin död donerade Jörgen Kock och hans hustru Citze en enorm summa pengar till Malmös fattiga. Han och hustrun fick deras gravställe i mittgången av S:t Petri kyrka, mitt framför predikstolen.

Känd gäst Gustav Vasa

I augusti kom Gustav Vasa till Malmö för att under en vecka fredsförhandla med danskar och tyskar. Kungen bodde då hemma hos Jörgen. Han uppskattade sin värd så mycket att Jörgen, när Gustav Vasas förstfödde son Erik skulle döpas, var en av faddrarna. Den 15 augusti 1526 adlades Jörgen Kock av danske kungen.

Under 1300-talet hade Malmö en omfattande fiskehandel. Årligen besökte den tyska Hansan Malmö och Öresund, som var fullt av fiskelägen och människor som ägnade sig åt fiske. Uppgifter visar att enorma mängder sill fördes från Malmö till platser som Lübeck, Stralsund och Bismark. År 1398 transporterades hela 32 600 tunnor sill bara till Lübeck.
Sillen fångades utmed Norra Vallgatan – ungefär på sträckan mellan nuvarande Malmöhus och bort till Kirseberget. Under 15- och 1600-talet minskade sillbestånden och handeln avtog, men den återvände i vågor och den moderna sillhandeln tog fart på 1800-talet. På Södra Fisktorget, i närheten av Möllevångstorget, invigdes en staty år 1980 som en symbol för det hårda arbete som präglade fiskekvinnornas liv under denna tid. Statyn visar en sillagumma med sin rullebör, varma klädsel, våg och vassa verktyg.

Fisket exploderade i Malmö 1874 när Limhamn fick en fiskehamn. Männen fiskade på natten och därefter drog deras fruar, sillagummorna, dagligen rullebörar lastade med sill in till Malmö för försäljning. På den tiden var Limhamnsvägen en grusstig så man kan bara tänka sig hur tungt det var.
Människorna som arbetade med fisket tillhörde arbetarklassen och i takt med att befolkningen växte utvecklades fisket kraftigt i Malmö. Fattigdomen var utbredd och fisket innebar en möjlighet till överlevnad. I Limhamn var kalk en stor industri och området bestod av i princip två grupper, fiskarfamiljerna och kalkbrottsfamiljerna.
År 1889 invigdes järnvägen mellan Limhamn och Malmö, en järnvägslinje som blivit ihågkommen som ”sillabanan”. Den kom att revolutionera hur sillen transporterades.
Järnvägen blev en avsevärd lättnad för sillagummorna, som nu kunde transportera fisken på tåget. Resorna blev snabbare och mindre påfrestande. Man kunde lösa biljett för 4:e klass och man kunde ta med sig rullebören med fisk in till Malmö centrala platser.

Vapentavlan från 1534 är huggen i Dankalksten, även kallad kritsten eller Bryozokalksten.

Rosenvingeska huset ligger på Västergatan 5 i Malmö. Huset uppfördes 1534 (eventuellt tidigare) och är ett av de allra första exemplen på renässans i Skandinavien. Rosenvingehuset är en av de allra tidigaste renässansbyggnaderna i Skandinavien och representant för en borgerlig stadsarkitektur som ur flera aspekter är unik i norra Europa. I husets bottenvåning finns Malmös bäst bevarade rum från 1500-talet. Vackra väggmålningar visar här på den dåtida prakten i huset. Här finns också Nordens äldsta papperstapet bevarad. Denna är daterad till 1570-talet.

Kompanihuset i Malmö finns vid Kompanigatan strax intill Malmö rådhus. Det stod färdigt år 1529 enligt så kallad dendrodatering av takbjälkarna. Från början var huset tänkt att bli en "sögningegård", det vill säga en adelsmans stadsbostad, men innan färdigställandet kom det i det danska handelskompaniets ägo. Detta kompani var öppet för tillfälligt gästande köpmän från det övriga Danmark. Till gården förde man sina varor, här höll man rådslag och fester. Kompanihuset är Nordens bäst bevarade gilleshus från äldre tid.

Huset Tunneln

Malmö

Tunneln är ett stort komplex av äldre byggnader vid Adelgatan i Malmö. Gatubyggnaden ut mot Adelgatan, dvs medeltidens torggata, går med sin kryssvalvskällare tillbaka till sent 1200-tal – ca 1300. Den är därmed Malmös äldsta bevarade byggnad. Under medeltiden gick byggnaden under benämningen "De höje kledboder".

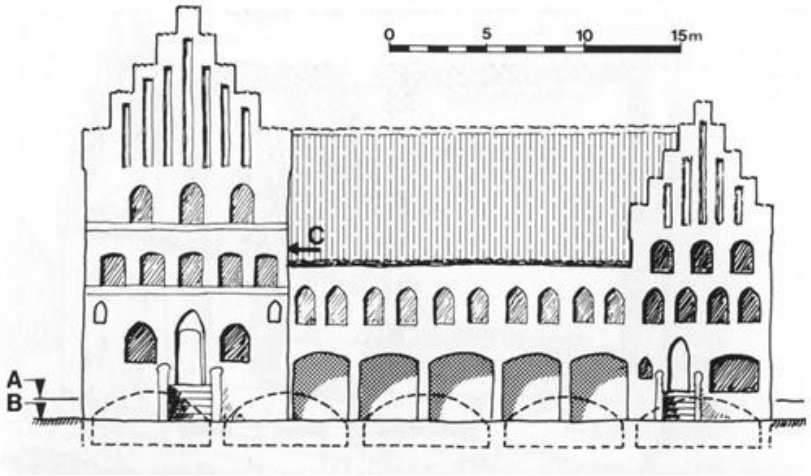

Rekonstruktion av Tunnelbyggnaden under början av 1500-talet. Till vänster Jacob Nickelsens stora tegelhus från 1519.

Gården omtalades första gången 1349 och hade då ingått i den avlidne riddaren Jens Uffesen Nebs Malmöfastigheter. När man åter möter gatubyggnaden i bevarade källor är det under 1400-talet. Då hade en egendomsdelning skett så att byggnadens olika källarvalv samt bottenvåning och övervåning uppdelats på olika ägare. Under slutet av medeltiden bodde här stadens silversmeder, de rikaste av dåtidens Malmöborgare.

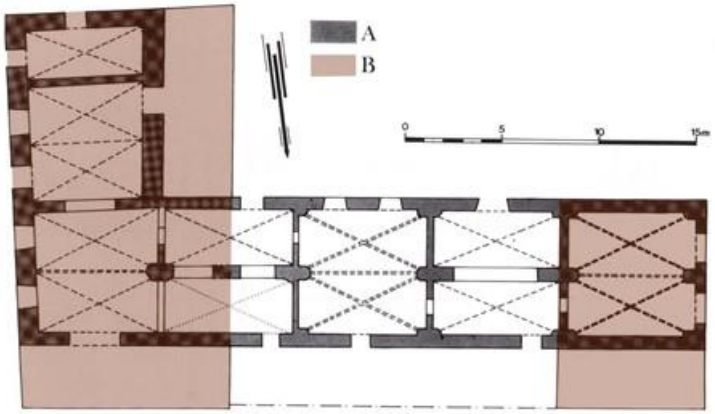

Torggatan (Adelgatan)

Planritning över Tunnelbyggnaden under början av 1500-talet.

Foto Anders Dernback 2/9-2021

Gatubyggnaden ut mot Adelgatan, dvs medeltidens torggata, går med sin kryssvalvskällare tillbaka till sent 1200-tal – ca 1300.

År 1519 stod borgmästaren Jacob Nickelsens präktiga trappgavelhus klart. Detta hade uppfört över 1½ källarvalv av den ursprungliga byggnaden. Huset är daterat genom årsringsdateringar av dess takstolsvirke. Strax därefter uppfördes ett annat hörnhus ut mot gatan i den västra delen av gården. Bredden på detta hus uppgår dock endast till ett tegelvalvs längd, se rekonstruktionsteckningen.

Planritning över Tunnelbyggnaden under början av 1500-talet. Genom freden i Roskilde 1658 blev Skåne svenskt. Danska riksrådet Corfitz Ulfeldt, gift med danske kungen Kristian IV:s dotter Leonora Christina, hjälpte under fredsförhandlingarna svenske kungen Carl X Gustaf. Han hoppades genom detta att bli generalguvernör över Skåne. Corfitz inköpte hela Tunnelgården och påbörjade här en inredning värdig en av Nordens rikare män. År 1659 blev han emellertid arresterad för påstått deltagande i den s.k. Malmö-sammansvärjningen. Rättegången fördes i hans Malmögård. Som försvarare agerade hans egen hustru. Genom flykt lyckades dock paret rädda sig undan.

Malmögården beslagtogs av den svenska kronan och fungerade till att börja med som residens åt de skånska generalguvernörerna. Här bodde till exempel under många decennier i slutet av 1600-talet Skånes då mäktigaste man, generalguvernör Rutger von Ascheberg. Denne var född i Kurland. I otaliga av de berömda slag som utspelades på 1640-1650-talen hade han varit med och tjänat under fältherrarna Torstenson, Wrangel och Karl X Gustav. Ascheberg, själv med tyskt påbrå, uppmuntrade de många tyskarna i Malmö. Han drev bl.a. igenom byggandet av en tysk kyrka i staden. 1687 inkallade han en tysk präst, Salomon Rummel. Eftersom kyrkan ännu ej stod klar hade generalguvernören två gånger i veckan offentlig tysk gudstjänst i sitt hem vid Adelgatan. Troligtvis har dessa skett i gårdens största rum, nuvarande matsalen i Jakob Nickelsens gavelhus. Under 1850-talet ägdes gården av handelsmannen P.G Barkman som lät modernisera byggnaderna. Han byggde bl.a. om det medeltida gatuhuset mot Adelgatan så det erhöll sitt nuvarande utseende. Onsdagen 2 maj 1866 öppnade källarerestaurangen ”Tunneln”.

Peder Swart
Skildrade 1560 Malmö mötet
1 september 1524

PEDER SvARTS SKILDRING AV MALMÖ MÖTE 1524.

Widh midsomars tijdh drogh han (d. v. s. konung Gustav Vasa) åstadh till herredagen j Malmöö, fick gislan för sigh som vtloffuat war, togh medh sigh sin Canceller M. Larentz, jtem Her Thure Jenson medh några flere aff Rådet. J wegen förmante han altildh Her Thure (effter han war then eldste af f Riddarskapet her i Rijket) att han flux skulle leggia sigh vth att förswara the Swenskes rätt till Gotland, hwilket han och högelige vtloffuadhe. Men när the komme fram funne the Danske snar rådh till att stoppa Her Thure munnen till. The hade bodh till honom hemlige och lete honom seia, att hwar han lade sigh mycket ther vth före, skulle han mista all then smörränta han hade vpbära i Nörige. Herredagen gick foordt, ther war ganske mycken handell daglige. Bland annadt discepterades iu om Gotland. När thet gick om att the Swenske skulle swara för sigh war Her Thure måellöös, han hostade och kom intedt ord fram. Snarast sagt wore få aff the Swenske Båget swarade ther till ytan Cancelleren Mester Larentz och Konung Götstaff sielff. ***(exempel ovan på skriftspråk från år 1560, svenska)***

***Peder Swart** (latin: Petrus Niger), död 1562, begravd 5 oktober, var biskop i Västerås, Gustav Vasas krönikeskrivare och historiker. Egentligen kallades han Peder Andræ med tillnamnet "Svart", som han fick senare genom sönernas latinska tillnamn. Inget är känt om hans ursprung, även om han torde ha härstammat från området runt Västerås. Peder Swart omtalas första gången 1539 då han uppbar kyrkliga skatter i Västerås, och var 1540-1546 biskops- och kungsfogde. Senast 1541 blev han kanik, senast 1543 kyrkoherde och senast 1544 predikant i Västerås. 1545-1550 var han skolmästare i Västerås och 1546-1549 prost i Tuhundra prosteri. Troligen 1550 blev han kaplan hos Gustav Vasa, höll likpredikan över Margareta Leijonhufvud och skötte 1552 förhandlingarna med de kritiska biskoparna i samband med att Gustav Vasa ville gifta om sig med sin förra hustrus systerdotter Katarina Stenbock. Från 1554 befriades han från skatt från sin gård Fläka i Lundby socken och 1557 utnämndes han biskop i Västerås stift.*

Tillsammans med Gustav Vasa skrev Peder Swart det så kallade Gensvaret, ett svar på Den danska rimkrönikan, som gavs ut 1558. Gustav Vasa ville styra över vad som skrevs om honom och då han 1556 första gången till tillfälle att läsas därför Olaus Petris krönika blev han rasande och begärde omedelbart att alla exemplar av skriften som kunde påträffas skulle sändas till honom och tryckning förhindras. Av allt att döma gav han då i stället uppdraget till Peder Swart som författade en krönika över sitt liv fram till 1534. Delar av berättelsen kan ha författats efter kungens egen diktamen, men troligen användes även de skriftliga direktiv om vad berättelsen som skulle innehålla som Olaus Petri tidigare hade erhållit. Bland annat skildras reformriksdagen i Västerås 1527 samt ett par av äventyren i Dalarna. Krönikan ger den bild åt eftervärlden som Gustav Vasa önskade nämligen som landsfader som ömmade för sitt folk. Krönikan är skönlitterärt väl skriven men är inte historiskt pålitlig. Han berättar bland annat om det första vasaloppet. Dalekaraner sände en åstadh benembd Engelbrecht med nogre andre skidekarar the ther genom natt och dag droghe genom skogen medh samma wärff och funne Götstaff öffuerst vppe j Lima. Den så kallade Peder Swarts biskopskrönika för Västerås stift anses vara en förfalskning utförd på 1600-talet av Hedemoraprosten Nils Rabenius. Swarts grav finns i Västerås domkyrka.

Så lyder västeråsbiskopen Peder Svarts skildring av det betydelsefulla möte som hölls i Malmö under de sista dagarna i augusti månad och de första i september år 1524. Utan att tillhöra de allra mest kända ställena i krönikan innehåller denna skildring dock några episoder som ofta ha blivit anförda i den historiska litteraturen, särskilt den svenska; här möter nämligen för första gången berättelsen om TureJönssons svaga, rentav förrädiska insats samt de anekdotiska skildringarna av konung Gustavs ordduell med Anders Bille och häftiga utfall mot den liibeckske köpmannen Hermann Iserhel. Denna framställning har karakteriserats såsom en i Sverige några årtionden efter händelserna utbildad, fast men på grund av varjehanda omständigheter något misstänkt tradition. "Den har nedskrivits på 1560-talet av Peder Svart i hans bekanta krönika om Gustaf Vasa.

Peder Svart har förlagt Malmö möte till midsommartiden år 1525. **(Rätt datum: 1 september 1524)** 1532 hade en överenskommelse om Gotland fortfarande inte uppnåtts, så Bohuslän återlämnades till Danmark-Norge i utbyte mot 1 200 gyllen. Detta misstag som förklaras av den omständigheten att krönikören el har förfogat över daterade handlingar som härröra från mötet har tidigt observerats och rättats av dem som begagnat hans framställning såsom t. ex. Tegel och Celsius. Däremot har herr Peder en riktigare uppfattning om mötets längd än de nämnda efterföljarna, som ha godtagit Huitfeldts uppgift att konungarna kommo samman den 1 september och, då recessen är undertecknad samma dag, därför ha trott att förhandlingarna endast pågingo en enda dag.12Beträffande konung Gustavs följe vet man tack vare de hanseatiska berättelserna och andra samtida källor att detta var tämligen stort. Således deltogo konungens kansler Laurentius Andreas och riksrådet Ture Jönsson (Tre Rosor), rikshovmästare och den förnämste medlemmen av det svenska riksrådet, i förhandlingarna. Däremot är den ofta efter Peder Svart anförda uppgiften "medh nåltre flere af f Rådet" icke fullt riktig. "Några flere" får nämligen reduceras till ett enda riksråd marsken Lars Siggesson (Sparre) ty utöver denne och Ture Jönsson omnämnas inga andra svenska riksråd i de samtida källorna såsom närvarande vid förhandlingarna. Peders berättelse visserligen är otillförlitlig och felaktig i åtskilliga detaljer men att man dock icke har rätt att utan vidare avvisa allt vad han återger i de centrala partierna särskilt Ture Jönsson- och Hermann Iserhelepisoderna. Härtill kommer nu vad som konstaterats om hans källunderlag. Ett särskilt intresse knyter sig därigenom till skildringen. Vi äga tack vare denna en källa, som utförligare än någon annan ger oss den gamle kung Göstas syn på en för Nordens historia viktig händelse.
”Av Gustav Sjöbergs artikel 1948 års skrift Elbogen”

Malmö recess kallas överenskommelsen mellan Sverige och Danmark 1 september 1524 i Malmö. Under medling av Hansans ombud blev överenskommelsen det formella slutet av Gustav Vasas befrielsekrig mot Danmark-Norge.

Avtalet villkor 1524

att hansestäderna på ett möte i Lübeck vid midsommaren 1525 som skiljedomare skulle döma alla de frågor om vilka de båda kungarna tvistade

att Sverige genast skulle återlämna Blekinge till Danmark, men behålla Bohuslän tills skiljedomen fallit

att Gotland tills skiljedom fallit skulle tillhöra den som 1 september 1524 innehade Visby

att alla ersättningsfrågor mellan de båda länderna skulle avgöras i detta möte

att alla fångar på båda sidor genast skulle friges

att alla fientligheter genast skulle ställas in

att båda parter skulle hålla fred, vänskap, enighet och uppträda som goda grannar

Den som bröt denna förlikning, skulle plikta 100 000 gyllen, varav hälften skulle tillfalla motparten och hälften skiljedomarna. 1532 hade en överenskommelse om Gotland fortfarande inte uppnåtts, så Bohuslän återlämnades till Danmark-Norge i utbyte mot 1 200 gyllen.

Det var en besviken kung som gick över torget på kvällen den 1:e september 1524. Han var på ett jäkla humör och längtade hem till Sverige igen. Tyskarna hade svikit honom, danskarna var förargliga och de svarta stumparna i käften de plågade honom. Tandvärken var värre än någonsin.

Skylt i hörnan nära ingången till Scandic Hotel

Gustav Vasa hade blivit kung i Sverige 1523, vilket han förblev till 1560. Sverige hade vid denna tid c:a 800.000 innevånare och endast 5% bodde i städer. Kungen hade fått löfte av Hansan i Lübeck att få soldater till sin erövring av Gotland. Visby lyckades man dock inte inta. Kungen ansåg att Hansan inte uppfyllt sina löften och när han på Stortorget fick se den tyske diplomaten ***Herman Iserhel*** (som han kände sedan tidigare) blev han tvärilsk och drog kniv. Iserhel kom undan med blotta förskräckelsen. Herman Iserhel. En bekant köpman från Lübeck, tillika representant för Hansan, en ev de smutsiga fredsmäklare som han ansåg lurat honom. -Hörrududu din skitstövel! Vrålade Gustav. -Var tusan tog mina gubbar på Gotland vägen? Gustav måttar ett slag mot tysken. Men denne hoppar undan och knuffar till svensken som sätter sig på ändan. Han flyger ilsken som ett bi upp på fötter igen. -Du din skitstövel, jag ska filéa dig! vrålar den tandlöse och drar sin kniv! De drog ner den skrikande monarken på marken och avväpnade honom.

Jörgen Kock omtalas som myntmästare för hela Danmark år 1518. Han bodde vid denna tid på Myntergården i Malmö, föregångaren till det nuvarande Malmöhus. 1522 inköpte han en fastighet mitt i Malmö av Sorö kloster. Denna fastighet låg strategiskt vid korsningen av den stora huvudgatan "Den lange adelgatan" och stredet som ledde ner till hamnporten och Malmös viktiga skeppsbrygga. Åren 1522-1524 uppförde han sitt alltjämt till stora delar existerande palats. Så mäktig var Jörgen att han efter 1525 förlade Danmarks mynttillverkning till sin egen gård. Detta kunde han göra då stora delar av kvarteret söder om bostadsbyggnaderna ingick i hans tomt. Av den forna gården återstår i dag tre byggnader. Själv bodde Jörgen och hans hustru Citze i den ståtliga hörnbyggnaden. Till denna hör den mindre salslängan mot Stortorget.

I augusti 1524 bodde Gustav Vasa under en vecka i huset. I ovanvåningen finns alltjämt ursprungliga väggmålningarna i det forna sovrummet delvis bevarade. Dessa har en helt annan karaktär än övriga väggmålningar i huset varför man misstänker att de kan ha utförts av en tysk mästare med anledning av den svenske kungens besök. Ett bevarat motiv visar ett palats där kung David blickar ut över sin trädgård där den nakna Bathseba badar. Bilden av Bathseba har dock senare huggits bort. Både i bottenvåning såväl som i ovanvåning finns fragment efter andra färgrika väggmålningar i en stil som antyder en mera lokal målares verksamhet. Väggarna har täckts av blad- och växtrankor ur vilka olika figurer står fram. I bottenvåningens banklokal ses en pipare och en trumslagare över dörren, flankerad av två dansande björnar och en papegoja. Här finns också Jörgen Kocks och hans hustru Citzes vapensköldar. Jörgen blev adlad i januari 1526 varför vapnen anger en bakre gräns för målningarnas datering. I salslängans ovanvåning finns fragment efter en samtida väggmålning bestående av kvaderplock, återgivna i perspektiv. Här finns också ett litet fragment av ett manshuvud i vars skägg en råtta sitter. Malmöforskaren Einar Bager har velat koppla denna scen till det samtida brukade talesättet: "Råtta bygger bo i lat mans skägg".

Malmö blev svenskt 1658

1677 belägrades Malmö av danskar